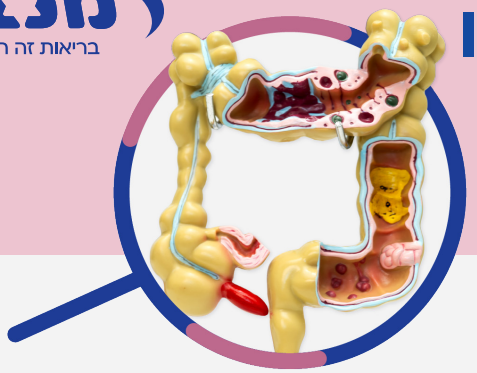
מכבי
בריאות זה הכול

התמדה בביצוע בדיקות סקר לסרטן המעי הגס: מעבר ממדידת היענות שנתית למדידת איכות מתמשכת

עדנה בר-רצון , ליריז בן לולו , ד"ר נטלי לרנר

רקע

בדיקת דם סמוי בצואה מסוג FIT (Fecal Immunochemical Test) היא כלי מרכזי לגילוי מוקדם של סרטן המעי הגס. מדדי איכות מקובלים מתמקדים לרוב בהיענות שנתית לבדיקות סקר, אולם הערכת הצלחתה של תוכנית סקר מחייבת בחינה גם של התמדה בביצוע הבדיקה מדי שנה. מחקרי עוקבה שבחנו ביצוע חוזר של בדיקות FIT הצביעו על כך ששיעורי היענות ראשוניים גבוהים אינם מבטיחים התמדה לאורך שנים.

במחקר בקרב מבוטחי Kaiser Permanente, כ-75% ביצעו בדיקת FIT ראשונה, אך רק כ-47% השלימו את כל בדיקות הסקר הנדרשות לאורך תקופת המעקב. ממצאים אלה מדגישים את הצורך במדידת התמדה כמרכיב משלים למדידת היענות.

מטרת המחקר

להעריך את ההתמדה בביצוע בדיקות FIT בארגון בריאות לאורך עשור, ולזהות מאפיינים הקשורים להתמדה בביצוע הבדיקות.

שיטות

מחקר רטרוספקטיבי באוכלוסיית יעד בגילאי 50–74 שנים. אוכלוסיית המחקר כללה 44,609 חברים פעילים שביצעו לפחות בדיקת FIT אחת במהלך העשור הנבדק, ולא ביצעו בדיקות סקר אחרות (קולונוסקופיה/קולונוסקופיה וירטואלית).

התמדה הוגדרה כמספר בדיקות FIT שבוצעו במהלך העשור; התמדה מלאה הוגדרה כביצוע לפחות 10 בדיקות.

תוצאות

ההיענות השנתית לביצוע בדיקות סקר לסרטן המעי הגס עמדה על 69%; מתוכה, כ-25% התבססו על ביצוע בדיקת FIT, בעוד שעיקר ההיענות התבססה על קולונוסקופיה או קולונוסקופיה וירטואלית.

שיעור ההתמדה המלאה (10 בדיקות במשך עשור) בקרב מבצעי בדיקת ה- FIT עמד על 3%.

בבחינת פערים בין מגזרים נמצא כי שיעור ההתמדה היה גבוה יותר במגזר הערבי (3.4%) בהשוואה למגזר הכללי. בנוסף, בקרב גברים שיעור ההתמדה היה גבוה מזה שנמצא בקרב נשים.

שיעור ההתמדה הגבוה ביותר לפי גיל נמצא בקרב בני 62 שנים (2.3%).

שיעור ההתמדה גבוה יותר נצפה בקרב חברים המשתייכים לרשם בריאות הנפש (2.54%).

בניתוח פערים גיאוגרפיים נמצא כי שיעורי ההתמדה הגבוהים ביותר נצפו במחוז הצפון ובמחוז המרכז (2.17% ו-2.20%, בהתאמה).

מסקנות

שיעור ההתמדה בביצוע בדיקות FIT לאורך עשור נמוך משמעותית משיעור ההיענות השנתי לבדיקות סקר. ממצא זה מצביע על קבוצה קטנה של מבצעים מתמידים לצד קבוצה רחבה יותר של משתתפים לסירוגין. יש חשיבות לזיהוי חסמים לביצוע חוזר של הבדיקה ולפיתוח התערבויות ממוקדות לשיפור התמדה, לרבות שימוש בכלים טכנולוגיים חכמים לצמצום פערים.

מדדי איכות המבוססים על ביצוע בדיקה בודדת עלולים להעריך ביתר את הצלחת תוכנית הסקר.

המלצות

מומלץ לשלב מדדי התמדה כחלק ממערך מדדי האיכות לסקירה לסרטן המעי הגס.

התמדה בביצוע דם סמוי לאורך עשור

